

- ▲ Jedle vznešená ve Skalníkových sadech v Mariánských Lázních. Foto Miroslav Trégler.
- ▶ Douglaska tisolistá v pod pomníkem 2 císařů v kynžvartském zámeckém parku. Foto Jaroslav Michálek.
- ▶▶ Jedle vznešená pod vilou Lil v Mariánských Lázních. Foto Miroslav Trégler.

Velcí cizinci mezi stromy v Karlovarském kraji – 2. část

Jaroslav Michálek, Muzeum Sokolov

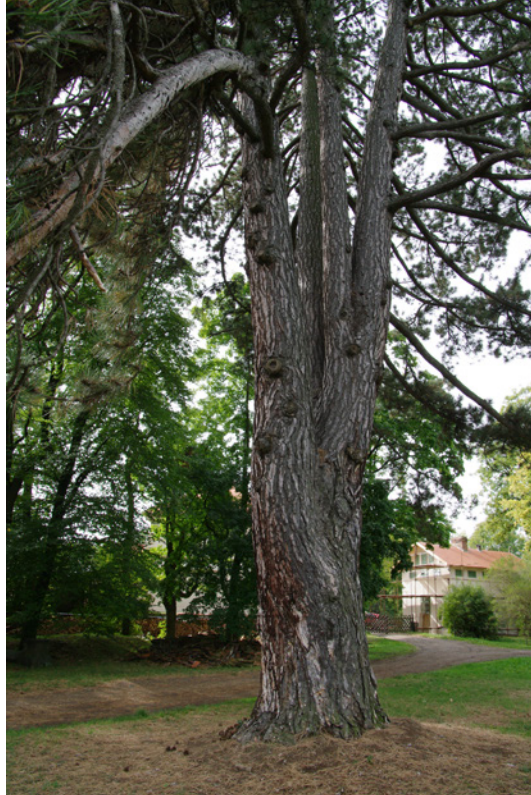

S největšími jedlemi vznešenými (*Abies procera*) na Kladské, zmiňovanými v minulé Arnice, jsou v Karlovarském kraji souměřitelné pouze **jedle vznešené** v Mariánských Lázních. V lázeňské čtvrti rostou tři tyto stromy. Nejsilnější je bohatě plodná solitéra ve Skalníkových sadech (o = 357 cm, v = 34 m v roce 2013), nepatrně slabší jedle dominuje svahu pod vilou Lil (o = 355 cm, v = 35 m v roce 2013). Ta stojí na okraji rododendronové houštiny, kmen má zarostlý v náletu javorů a její koruna zčásti splývá s korunou sousedního stříbrného smrku. Nedaleko od ní se vypíná nad levým břehem Úšovického potoka nejútlejší, ale nejvyšší zdejší jedle vznešená (o = 310 cm, v = 36 m v roce 2013), s jednostrannou korunou.

Nejmohutnějším jedlím v Karlovarském kraji věvodí **jedle obrovská** (*Abies grandis*) v Mariánských Lázních, na hraně svahu nad Úšovickým

potokem proti vile č. p. 212 v Třebízského ulici (o = 360 cm, v = 47 m v roce 2013). Silný kmen, který se ve vrcholové části rozděluje do vidlice, nese hluboko zavětvenou korunu úzce válcovitého tvaru. Tento druh severoamerické jedle se v naší republice pěstuje od roku 1879 a mariánskolázeňský strom byl uveden před více než padesáti lety v tabulce nejstarších jedlí obrovských s věkem 64 let (v roce 1961) a obvodem 257 cm jako pátá nejsilnější jedle obrovská v Čechách (Hofman 1963). V této práci je navíc údaj o druhé jedli obrovské z Mariánských Lázní s obvodem kmene 245 cm. Ta už nežije. Také v kynžvartském zámeckém parku rostou statné jedle obrovské, ale velikosti mariánskolázeňské nedosahují (o = 300 cm a 323 cm v letech 2005 a 2012, v = 36,5 m v roce 2005 – oba stromy).

Mezi běžně vysazované nepůvodní lesní jehličnany patří severoamerická **douglaska tisolistá** (*Pseudotsuga menziesii*). Spolu se sekvojovci obrovskými (*Sequoiadendron giganteum*) a sekvojemi vřdzyzelenými (*Sequoia sempervirens*) patří do trojice nejvyšších jehličnanů na světě. Vůbec nejvyšším změřeným stromem na Zemi byla 128m vysoká douglaska z ostrova Vancouver, pokácená v roce 1895. U nás rostoucí douglasky jsou podstatně menší. Nejmohtnější českou douglaskou je strom v arboretu Americká zahrada u Chudenic (Klatovsko) (o = 554 cm v roce 1999, v = 35 m v roce 1997). Nejsilnější douglasku v Karlovarském kraji nalezneme v severozápadní části kynžvartského zámeckého parku, nad úpatím svahu u stezky od Mlýnského rybníka k pomníku dvou císařů (o = 440 cm, v = 48 m v roce 2007). I další velké douglasky rostou na různých místech v tomto zámeckém parku. Tři z nich přesáhly v obvodu kmene 350 cm (o = 385, 379 a 365 cm, v = 35, 27 a 44 m v roce 2005). Mezi velké douglasky bezesporu patří strom z Třebízského údolí v Mariánských Lázních (o = 367 cm, v = 43 m v roce 2013). Je vrostlý do svahu terasy nad pravým břehem Úšovického potoka v sousedství největší jedle obrovské. Velká douglaska stojí také v zámeckém parku ve Štědré na Toužimsku (o = 354 cm, v = 37,5 m v roce 2003). Krásný strom s vykloněným a obloukovitě se zvedajícím kmenem roste pod náhonem v údolí Lobežského potoka v lokalitě Na Pile mezi Lobzy a zaniklými Milíři (o = 388 cm, v = 41 m v roce 2013). Namáhaná báze douglasky rychle sílí, strom přibral v obvodu kmene 88 cm za 9 let! Je navržen na vyhlášení památným stromem. Z často vysazovaných nepůvodních borovic je třeba zmínit i severoamerickou **borovici vejmutovku** (*Pinus strobus*). Je obvyklou solitérní dřevinou v zámeckých i lázeňských parcích, ale jako invazní druh se stala v chráněných pískovcových oblastech ochranářů proklínaným a hubeným stromem. Nejmohtnější exemplářem v Karlovarském kraji je největší z trojice vejmutovek v parku u zámečku v Cihelnách u Karlových Varů (o = 424 cm, v = 34 m v roce 2013), sukovitý strom s mnoha pahýly silných větví v dolní části koruny. Svými rozměry patří mezi největší vejmutovky v ČR. Ani zbylé dvě cihelenské vejmutovky nejsou malé (o = 403 a 345 cm, v = 38 a 39 m v roce

▲ Borovice černá v zámeckém parku ve Valči.
Foto Jaroslav Michálek.

2013). Mezi velké vejmutovky se řadí i nakloněný strom nad Ferdinandovým pramenem v Mariánských Lázních (o = 355 cm, v = 31,5 m v roce 2008). Přes tři metry v obvodu kmene dosáhly také dvě vejmutovky v zámeckém parku v Kostelní Bříze. Z původní desetičlenné skupiny tu zbylo po orkánu Kyrill v lednu 2007 jen pět poškozovaných stromů. Do letošního roku byla jedinou chráněnou vejmutovkou v Karlovarském kraji Vejmutovka u secesní vily, jak byl pojmenován památný strom na zahradě mateřské školy v ulici Lipová cesta v Kraslicích (o = 306 cm v roce 2012, v = 34,5 m v roce 2004). Po opakovaných pádech větví z velké výšky (strom byl v minulosti dole odvěten) byla na žádost vedení mateřské školy vejmutovka v létě roku 2013 skácena. Hojně vysazovaným stromem dorůstajícím u nás velkých rozměrů je jihoevropská **borovice černá** (*Pinus nigra*), běžná v městech a zejména dříve místně pěstovaná jako lesní dřevina. S patrně

▲ Borovice vejmutovka – největší strom v Cihelnách.

▲ Modřín opadavý v zaniklé Horní Oboře u Šindelové (Kraslicko). Obě fotografie Jaroslav Michálek.

nejmohutnější českou borovicí černou se seznámíme v zámeckém parku ve Valči (o = 414 cm, v = 27 m v roce 2012). Nepřehlédnutelná rozložitá solitéra roste u hlavní parkové cesty západně od zámku. Její kmen se postupně dělí od výšky 3,5 do 5 m do čtyř hlavních kosterních větví tvořících samostatné vrcholy.

Kromě klasických cizinců mezi jehličnany je třeba uvést také **modřín opadavý** (*Larix decidua*), který není v našem kraji původní dřevinou. V ČR je domácím stromem jen ve Slezsku. Stal se však stabilní složkou většiny zdejších lesů a na Kraslicko i často vyhlášeným památným stromem. Kromě unikátního dvouřadého modřínového stromořadí (84 ks) chráněného pod názvem Modřínová alej u Šindelové, je památná také čtveřice stromů pojmenovaná Modřiny u Favoritu (o = až 389 cm, v = až 37 m v roce 2009). Ze solitérních modřínů vyhlásil odbor životního prostředí MěÚ Kraslice památnými stromy Modřín u Stříbrného potoka (o = 386 cm v roce 2012, v = 32,5 m v roce 2003) a tvarově zajímavý Modřín v Horní Oboře

(o = 397 cm, v 26 m v roce 2009), bizarní strom s baňatým, spirálovitě vnutvým kmenem, který se opakovaně dělí do pěti samostatných vrcholů. Z nechráněných modřínů stojí za zmínku nízký, ale rozložitý strom před chalupou č. e. 30 v Lípě na Jáchymovsku (o = 373 cm, v = 25 m v roce 2012). Také nejsilnější modřín v kraji není památný. Je to strom na okraji lesního porostu u zaniklé Žalmanovské hájenky, 2 km východně od Pily (o = 443 cm, v = 25 m v roce 2009). Má nevysoký, bohatě zavětvený kmen, dole lahovitě rozšířený, s obrovitým nádorem na bázi. O atraktivitě tohoto modřínu pohádkového vzhledu svědčí nadšené vzkazy vyznavačů geocachingu na internetových stránkách (<http://vyznamnestromy.unas.cz/>).

Literatura:

Hofman J. (1963): Pěstování jedle obrovské. – Státní zemědělské nakladatelství, Praha, 116 p.